

Aluehallintovirasto

”AINOA HOMMANI ON AUTTAA SINUA.”

Etsivän nuorisotyön hyvät käytänteet Etelä-
Suomen alueella

Etelä-Suomen aluehallintovirasto Opetus- ja kulttuuritoimi
Johanna Kalliomaa
johanna.kalliomaa@avi.fi

Sisällys

Johdannoksi.....	2
1 Viestintäsuunnitelma.....	3
1.1 Esimerkki verkostotiedotteesta.....	5
2 Joustava ja ennaltaehkäisevä etsivä nuorisotyö	6
2.1 ”KOHO – jakso”	7
2.2 Kotikäynnit	8
2.3 Pop Up – nuorisoasema	9
2.4 Liikkuva palveluohjaus.....	9
3 Nuorten työllistäminen	10
3.1 Kesätyötori.....	10
3.2 Työpaikkatreffit	11
3.3 Rempparyhmä	12
3.4 Kesäduuni -leiri	13
3.5 Oma Firma.....	14
3.6 Työnjako	15
4 Pienryhmätoiminta	16
4.1 Sopimukseton valmennus	17
5 Vamos – malli: ”Verkostojen voima”	18
5.1 ”Ainoa hommani on auttaa sinua.”	19
6 Etsivän nuorisotyön johtaminen.....	20
7 Hyödyllisiä vinkkejä, käyttökelpoisia ideoita... ..	21
8 Sovari-mittari.....	22
Sovari-kyselyn teemat etsivässä nuorisotyössä:	22

Johdannoksi

Etsivää nuorisotyötä tehdään lähes jokaisessa Suomen kunnassa. Työmuodon sisältöjä on kehitetty vuodesta 2008 lähtien menestyksekkäästi useissa organisaatioissa ja eri organisaatioiden yhteistyönä. Keskeisimpinä elementteinä etsivään nuorisotyöhön liittyvät yhteistyö nuorten kanssa sekä yhteistyö verkostoissa. Kaikilla toimijoilla on etsivässä nuorisotyössä malleista ja menetelmistä huolimatta sama tavoite: auttaa nuoria eteenpäin.

Tähän julkaisuun on koottu mainioita malleja ja toimivaksi koettuja käytänteitä etsivän nuorisotyön kentältä. Mallit ja käytänteet on poimittu Etelä-Suomen aluehallintovirastolle osoitetuista etsivän nuorisotyön valtioneupuhakemuksista. Lisätietoja ja täsmennyksiä on saatu joko sähköpostitse tai haastattelemalla etsivän nuorisotyön tekijöitä. Esiin nostettavat hyvät käytänteet on todettu toimiviksi Etelä-Suomen AVI-alueen erikokoisissa organisaatioissa ja niitä on toteutettu niin kaupungeissa kuin maaseudullakin. Tässä julkaisussa ei ole kaikki mitä on olemassa. Tavoitteena on esitellä otteita etsivän nuorisotyön asiakkuusprosessin eri vaiheista, tuoda esiin erilaisia näkökulmia ja kertoa erikokoisista malleista. Viimeisenä esitellään Sovari – mittari, joka on Valtakunnallisen Työpajayhdistyksen kehittämä laadullisen vaikuttavuuden mittari.

Etsivä nuorisotyö käytänteineen, malleineen ja toimintamuotoineen elää ja kehittyä ajan ja nuorten tarpeiden mukaan. Kehitystyö on kentällä voimissaan. Haluan kiittää kaikkia etsivän nuorisotyön toimijoita, jotka ovat auttaneet tämän julkaisun kokoamisessa. Toivon, että esiin nostetuista esimerkeistä olisi mahdollisimman paljon hyötyä mahdollisimman monelle ja mahdollisimman pitkäksi aikaa. Julkaisuun ei ole voitu valita kaikkea tarjolla ollutta materiaalia sillä esimerkkejä hyvistä käytänteistä on paljon. Olkaa rohkeasti yhteydessä etsivän nuorisotyön tekijöihin yli kuntarajojen sekä tässä julkaisussa mainittuihin yhteyshenkilöihin. Tämän julkaisun valmistuminen on osoitus siitä, että omista malleista/toimintamenetelmistä kerrotaan mielellään.

Suosittelen lisäksi tutustumaan Välittämisen ammattilaiset – julkaisuun, jonka Helsingin Diakonissalaitoksen Vamos – etsivä nuorisotyö on toteuttanut yhteistyössä OKM:n kanssa.

Helsingissä 20.1.2016

Johanna Kalliomaa
Suunnittelija

1 Viestintäsuunnitelma

”Esimiehen tehtävänä on auttaa etsivää nuorisotyöntekijää tuomaan esille mitä etsivä nuorisotyö on ja mitä siihen kuuluu. Työ on tehtävä näkyväksi, jotta yhteistyötahot tietävät mitä voivat odottaa.” (Sopivan joustavaa johtamista etsimässä – koulutus.)

Etsivän nuorisotyön näkyvyys ja tuttuus perustuu siihen, miten ahkerasti työmuodosta ja sen tavoitteista kerrotaan muille kuntatoimijoille, palveluntarjoajille ja kuntapäätäjille. Hyvä vaihtoehto viestinnän tehostamiseksi ja tuttuuden varmistamiseksi on tehdä viestintäsuunnitelma. Sen voi konkretisoida ja laatia vuosikellon muotoon. Verkostoitumiselle on olemassa paremmat edellytykset, kun viestintä ja yhteistyö toimii myös johdon tasolla.

Viestintäsuunnitelma voi toimia samalla toimintasuunnitelmana jos siihen kirjataan vuosittaiset etsivän nuorisotyön kannalta merkittävimmät tapahtumat sekä konkreettiset tiedotustavoitteet:

- ✘ Missä tapahtumissa etsivä nuorisotyön on mukana? (esim. nuorten tapahtumat, huoltajille suunnatut tapahtumat, yhteistyötahojen järjestämät tapahtumat, yrittäjien järjestämät tilaisuudet)
- ✘ Millä tavoilla etsivästä nuorisotyöstä tiedotetaan? (esim. mediatiedotteet, lehtiartikkelit, sosiaalinen media, verkostotiedotteet)
- ✘ Minkälaisissa verkostoissa ja työryhmissä ja kuinka usein etsivä nuorisotyö esittelee työn tuloksia? (esim. nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, oppilashuoltoryhmät, sosiaalihuollon yhteistyöryhmät, kunnan luottamuselinten kokoukset ja poliittisten ryhmien kokoukset)

Kuva 1. Kuvitteellinen esimerkki etsivän nuorisotyön toiminta- ja viestintäsuunnitelman vuosikellosta

1.1 Esimerkki verkostotiedotteesta

Etsivä nuorisotyö toimii omalta osaltaan myös viestin tuojana verkostolle ja päättäjille. Tiedotusta nuorten asioista ja tilanteista sekä palvelujen toimivuudesta/toimimattomuudesta tehdään sekä erilaisissa verkosto- ja yhteistyötapaamisissa että vuosittain julkaistavan verkostotiedotteen kautta. Etsivä nuorisotyö kokoaa ja lähettää noin kaksi kertaa vuodessa laajamittaisen tiedotteen verkostolle: yhteistyökumppaneille, päättäjille sekä kuntien monialaisille työryhmille.

Tiedote sisältää muun muassa:

1. etsivän nuorisotyön ajankohtaiset kuulumiset
2. etsivän nuorisotyön asiakastilastot (ohjausmäärät, lain velvoittamat ilmoitukset ym. luvut)
3. etsivän nuorisotyön ajankohtaiset haasteet

Etsivä nuorisotyö pyrkii vaikuttamaan mm. nuorille suunnattujen palvelujen saatavuuteen ja sitä kautta yhdenvertaisuuden ja osallisuuden vahvistamiseen.

Lisätietoja:

Mari Virtanen
Finders- Etsivä nuorisotyö (Kotka-Hamina-Pyhtää-Virolahti-Miehikkälä)
Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä/ Rannikkopajat
p. 050 5755 174
mari.virtanen@ekami.fi

2 Joustava ja ennaltaehkäisevä etsivä nuorisotyö

Etsivälle nuorisotyölle on tunnusomaista joustava työote, jalkautuminen sinne missä palvelulle on tarve sekä nuorten ehdoilla työskentely. Erilaiset ennaltaehkäisevät työmuodot ja seinättömät palvelumallit nostetaan esiin monen kunnan tai organisaation raportissa.

Ennaltaehkäisevää etsivää nuorisotyötä tehdään muun muassa päivystämällä tai tarjoamalla tapaamis-aikoja oppilaitoksissa eri asteilla. Ennaltaehkäisevä työ alkaa paikkakuntaakohtaisesti joko peruskoulussa tai toisella asteella. Etsivä nuorisotyöntekijä aloittaa ennaltaehkäisevän työn toisinaan jo perusopetuksen 9-luokkalaisten kanssa tai tukee opintojen sujumista ammattioppilaitoksissa.

Ennaltaehkäisevässä työssä tavoitteena on tukea nuorta ennen opintojen keskeyttämistä, neuvoa jatko-suunnitelmien tekemisessä ja etsiä vaihtoehtoisia ratkaisuja silloin kun valittu ala ei tunnukaan nuoresta ”omalta”. Oppilaitoksissa etsivä nuorisotyöntekijä tekee itsensä ja työnsä tutuksi mahdollisia opintojen keskeytymisiä silmällä pitäen.

Seinättömäksi palveluksi kutsutaan sellaista toimintamallia, jonka toteutuminen ei rajoitu pelkästään yksittäiseen osoitteeseen tai toimitilaan. Usein etsivässä nuorisotyössä koetaan haasteelliseksi saada nuori - etenkin pitkien välimatkojen takaa - virastotapaamiisiin. Sen vuoksi uusia seinättömän palvelun toimintamalleja kehitellään jatkuvasti.

2.1 ”KOHO – jakso”

Sysmässä on kehitetty yhteistyössä nuorten työpajan, etsivän nuorisotyöntekijän sekä koulun edustajan kanssa erityistä tukea vaativien yläkoulun oppilaiden tarpeeseen vastaava malli: Koulunkäynnin motivaation kohottamisjakso. Tavoitteena Koho-jaksolla on saada pysäytettyä ajoissa opiskelujen keskeytyminen ja puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa nuorten ongelmiin.

Motivaation kohottamisjaksolla erityistä tukea tarvitseva yläkoulun oppilas on suunnitellusti, noin puoleltoista kuukauden välein, viikon jaksoissa nuorten työpajalla suorittamassa peruskoulua. Oppilaan päiväohjelmaan sisältyy tuettua koulunkäyntiä sekä nuorten työpajan töitä. Koho-viikon vastuu koulunkäynnin avustamisessa on jaettu koulun kuraattorin, etsivän nuorisotyöntekijän ja työ- ja yksilövalmentajan kesken. Koulutehtävät jaksolle ja tehtävien tarkastuksen hoitaa koulu.

Työ- ja yksilövalmentajan vastuulla on työskennellä motivaatiojaksolla olevan nuoren kanssa kahtena päivänä viikossa, etsivä nuorisotyöntekijä työskentelee yhtenä päivänä ja koulun edustaja kahtena jakson päivänä.

Runsaat poissaolot ovat este Koho-jaksojen toteutumiselle. Syitä Koho-jaksoille ovat useimmiten olleet tekemättömät tehtävät sekä työt ja rästiin jääneet kokeet.

Lisätietoja:

Miia Nurminen
Työ- ja yksilövalmentaja, Nuorten työpaja
Sysmän kunta
p. 044 7134 576
miia.nurminen@sysma.fi

2.2 Kotikäynnit

Melko usein etsivässä nuorisotyössä tulee vastaan tilanteita, joissa nuori ei syystä tai toisesta pääse ulos kodistaan tai paikasta jossa asuu. Nuoren on tällöin helpoin tavata vieras työntekijä ensimmäisen kerran kodissaan. Esimerkiksi Raaseporissa on kehitetty mallia etsivän nuorisotyön kotikäynteihin. Raaseporin mallissa ensimmäisellä kotikäynnillä on aina mukana kaksi työntekijää. Jos nuori on etsivälle nuorisotyöntekijälle ennestään tuttu, tehdään kotikäyntejä nuoren suostumuksella myös yksin.

Jos etsivä nuorisotyö menee ensimmäiselle kotikäynnille ilman, että nuori on tavoitettu etukäteen, tapaaminen aloitetaan kertomalla miksi tullaan ja keitä ollaan. Mikäli nuorta ei tavoiteta kotoa, hänen postilaatikkoonsa jätetään kirje, jossa kerrotaan työntekijöiden käynnistä. Kirjeessä ehdotetaan myös aikaa ja paikkaa seuraavalle tapaamiselle.

Tapaamisen alussa kerrotaan, miten kauan käynti kestää ja mikä on päivän aihe ja lopussa sovitaan milloin tavataan seuraavan kerran ja miten yhteistyö etenee. Tärkeää on toimia kodissa nuoren tavoilla/säännöillä. Kotikäyntien kohdalla on hyvä muistaa etsivän nuorisotyön vapaaehtoinen luonne.

Toisinaan nuorelle riittää, että hän tapaa etsivän nuorisotyöntekijän kerran kodissaan ja on sen jälkeen valmis tapaamaan työntekijän seuraavan kerran kotinsa ulkopuolella. Toisinaan kotikäyntejä tarvitaan useampia ennen kun nuori on valmis kohtaamaan kotioven takana olevan ulkomaailman.

Kotikäynneistä on hyvä pitää kirjaa: nuoren nimi, päivämäärä, kotikäynnin sisältö ja henkilöt jotka olivat mukana kotikäynnillä.

Lisätietoja:

Riina Lindroos
Etsivä nuorisotyöntekijä
Raaseporin kaupunki / Karjaa
p. 040 8434 807
riina.lindroos@raseborg.fi

2.3 Pop Up – nuorisoasema

Nurmijärvellä käynnistettiin syksyllä 2015 Pop Up-nuorisoasema, jonka tarkoituksena on helpottaa avun pyytämistä ja saamista, sekä madaltaa kynnystä yhteydenottoon yleensäkin nuoren tilanteeseen liittyen. Pop up -nuorisoasema löytyy muun muassa kunnan nettisivuilta yläotsikkona, minkä alta löytyvät kaikki kunnan nuorille ja heidän perheilleen suunnatut palvelut.

Ajatus Pop Up – nuorisoasemasta nousi esiin, kun haasteena oli tavoittaa perheet kolmen suuren taajaan kunnassa. Virtuaalinen nuorisoasema – nuorisoasema ilman seiniä tarjoaa samat palvelut kuin muiden kuntien nuorten tukipisteet. Kun nuori tai hänen vanhempansa ottaa yhteyttä nuorisoaseman työntekijään, työntekijä huolehtii siitä että hän ohjautuu oikean palvelun piiriin.

Lisätietoja:

Sanna-Riikka Toivonen
Koulu- ja opiskelijapsykologi
Nurmijärven kunta
p. 040 3174 557
sanna-riikka.toivonen@nurmijarvi.fi

2.4 Liikkuva palveluohjaus

Toiminta-alueen laajuus on haaste kun palvelu pyritään tarjoamaan tasapuolisesti viiden kunnan alueella. Kotka-Hamina-Pyhtää-Virolahti-Miehikkälän alueilla toimiva etsivä nuorisotyö on kehittänyt liikkuvaa palveluohjausta. Etsivä nuorisotyö liikkuvana palveluohjauksena menee sinne missä tarve on eikä työ ole sidottu toimistotiloihinsa. Ohjaustapaamiset voivat tapahtua verkoston kanssa yhteistyössä esimerkiksi sosiaalitoimistossa tai psykiatrian poliklinikalla, joihin nuori voidaan tarvittaessa hakea kotoa.

Lisätietoja:

Tia-Marika Sohlman
Valmennusvastaava
Kotka-Hamina seudun koulutuskuntayhtymä
p. 040 8345 186
tia-marika.sohlman@ekami.fi

3 Nuorten työllistäminen

Nuorisotakuu on lisännyt tarvetta kehittää uudenlaisia nuorten työllistymisen mahdollisuuksia. Etsivä nuorisotyö on monen toimijan taholta koettu luontevaksi yhteistyökumppaniksi sekä luotettavaksi tahoksi näiden toimintamallien kehittämisessä. Erilaisissa nuorten työllistämisen toimintamalleissa tavoitteena on tarjota nuorille (kesä)työtä tai saada nuoret työharjoitteluun. Tavoitteena on, että nuoret saavat työjaksostaan vähintään työtodistuksen, kokemusta ryhmässä olemisesta, voimaantumisen ja onnistumisen tunteista.

3.1 Kesätyötori

Hattulassa on järjestetty kesätyötori aina tammi-helmikuussa nuorten kesätyöhaun alkajaisiksi. Kesätyötorilla kunnan eri yksiköiden työntekijät tai yksiköissä töissä olleet nuoret esittelevät kunnan eri kesätyömahdollisuuksia. Lisäksi mukana on hattulalaisia yrityksiä, joihin nuoret voivat hakeutua kesätöihin kesätyöllistämistuen avulla.

Lisätietoja:

Anni Knuutila
Etsivä nuorisotyöntekijä
Hattulan kunta
p. 050 3438 556
anni.knuutila@hattula.fi

3.2 Työpaikkatreffit

Hollolassa on nuorten työllistymisen edistämiseksi järjestetty työpaikkatreffit. Tapahtuman järjestämisessä ovat olleet mukana kunnan nuorisopalvelujen ja etsivän nuorisotyön lisäksi Nuorten palvelupiste Mesta, Hollolan seurakunta (kesätyöpaikat), Hollolan yrittäjät, Päijät-Hämeen Kuntakokeilun Työn Kipinän työhön valmentaja, Hollolan kunta (kesätyöt), Koulutuskeskus Salpauksen koulutustarkastaja (oppisopimuskoulutus), TE-toimiston nuorten neuvoja (työkokeilu, palkkatuki) ja eures-neuvoja (ulkomaille työllistyminen) sekä Hollolan 4H -yhdistys (työnhaku kurssi).

Tapahtuma on suunnattu yläasteikäisille ja sitä vanhemmille nuorille, kuitenkin alle 25/29-vuotialle (ENT asiakkaat). Ensimmäisenä vuonna TE-toimistosta lähetettiin tapahtumakutsu kaikille alle 25-vuotialle työttömille nuorille.

Työpaikkatreffeille on kutsuttu etsivän nuorisotyön toimesta paikallisia yrityksiä, jotka voivat tarjota kesätyötä nuorille. Sen lisäksi työpaikkatreffeillä on autettu nuoria työn hakemisessa sekä työhakemuksen ja ansioluettelon tekemisessä. Paikanpäälle on tehty myös ns. ”työpaikkaseinä”, jossa on ollut esillä avoimena olevat työpaikat (esim. te-palvelut.fi). Lisäksi muutamat yritykset ja järjestöt ovat olleet mukana kertomassa kokemuksistaan oppisopimuskouluttajana ja/tai nuorten työllistäjänä. Mukaan on saatu myös paikallinen valokuvausalan yrittäjä, joka on ottanut nuorista valokuvia esim. ansioluetteloon.

Muutamit nuoret ovat saaneet sekä työpaikkoja että kontakteja kesätöitä tai muuta työllistymistä ajatellen. Lisäksi sekä nuoret että yrittäjät ovat saaneet lisätietoa eri työllistämisen palveluista ja mahdollisuuksista.

Lisätietoja:

Piia Tiensivu
Etsivä nuorisotyöntekijä
Hollolan kunta
p. 044 7801 308
piia.tiensivu@hollola.fi

3.3 Rempparyhmä

Hattulan etsivien nuorisotyöntekijöiden rempparyhmään nuori ohjautuu sosiaalitoimen, lastensuojelun, koulukuraattorien ja työpajan kautta. Nuorella voi olla erilaisia ongelmia kuten sosiaalisten tilanteiden pelkoa, koulukiusaamista, ongelmia päivärutimn tai mielenterveyden kanssa. Iältään nuoret ovat 15–18 -vuotiaita ja ryhmään valitut ovat yleensä ensimmäistä kertaa elämässään kesätöissä. Työaika on klo 8-15. Ajankohta rempparyhmällä on kesäloman kaksi ensimmäistä viikkoa.

Rempparyhmän työtehtäviä ovat olleet leirikeskus Ahorannan sekä nuorisotila Nurtsin suursiivoukset ja mahdolliset kunnostustyöt. Nurtsilla on tehty etenkin maalaustöitä sekä taidetta seinille ARX – hankkeessa työskentelevien kuvataiteilijoiden kanssa. Toinen viikko kesätöistä on toteutettu ryhmänä jolloin nuoret ovat käyneet eri yrityksissä tekemässä töitä ja tutustumassa erilaisiin työelämäntehtäviin. Rempparyhmä on mm. siivonnut Parolan kuntoklubia sekä ampumarataa, tehnyt pihatöitä Suontaan kartanolla sekä työskennellyt hevostilalla.

Vuonna 2016 kokeillaan mallia, jossa jokainen nuori menee pariaksi päiväksi yksin yritykseen tai kunnalle töihin. Työstään nuori saa palautteen, työtodistuksen sekä kokemuksen myös itsenäisesti tehtävästä työstä.

Lisätietoja:

Anni Knuutila
Etsivä nuorisotyöntekijä
Hattulan kunta
p. 050 3438 556
anni.knuutila@hattula.fi

3.4 Kesäduuni -leiri

Kesäduuni -leiri on Lohjalla kehitetty malli nuorten kesätyöllistämiseen. Kesäduuni -leiri on suunnattu nuorille joilla ei ennestään ole kokemusta kesätyöstä.

Kesäduuni -leirille nuoret hakevat kirjallisella hakemuksella, kuten mihin tahansa kesätyöpaikkaan. Nuoret valitaan leiriläisiksi haastatteluiden kautta. Nuorisotyöntekijät ohjaavat ja auttavat nuoria hakemuksen teossa ja kertovat kuinka haastattelutilanteessa tulee toimia. Koko hakuprosessi on jo itsessään oppimiskokemus nuorelle.

Kesäduuni -leiri järjestetään kesäkuun kahdella ensimmäisellä viikolla. Nuorten työpäivä leirillä on klo 9-15, johon sisältyy noin tunnin mittainen ruokatauko. Leiri aloitetaan orientaatiopäivällä, jossa käsitellään työssä olemisen peruskäytänteitä sekä pohditaan nuorten omia vahvuuksia. Leirin alussa voisi esitellä myös kunnan eri toimialojen työtehtäviä sekä niissä vaadittavia koulutuksia/osaamista.

Kesäduuni -leirin työtehtävät on sovittu kaupungin eri toimialojen kanssa etukäteen. Lähtökohtana on, että nuoret pääsevät tekemään oikeita töitä, osallistumaan yhdessä tekemiseen ja että nuoret ottavat vastuuta yhteisestä tekemisestä. Työtehtäviä ovat olleet mm. puiston penkkien maalaus ja korjaaminen, rissusavotta sekä teatterilla tehdyt nikkarointi- ja kunnostustyöt.

Kesäduuni -leirillä jokainen nuori toimii vuorollaan (ohjaajan kanssa) myös keittiövuorossa. Silloin nuori on vastuussa lounaan valmistamisesta muille. Keittiövuoroon kuuluu ruuan suunnittelun ja kaupassakäynnin lisäksi kokonaisuuden valmistaminen. ”Keittiövuorolaiselle” kuuluu lisäksi blogipäivitys. Jokaisesta leiripäivästä kirjoitetaan kuvitettu blogikirjoitus, josta erityisesti kesäduuni -leirin rahoittajat ja yhteistyökumppanit ovat olleet kiinnostuneita. (www.kesaduuni2015.wordpress.com)

Kesäduuni -leirillä nuoret eivät ole virallisessa työsuhteessa kuntaan. Nuorille on maksettu työstä stipendikorvaus.

Lisätietoja:

Katri Tamminen
Erityisnuorisotyöntekijä
Lohjan kaupunki
p. 050 3137 222
katri.tamminen@lohja.fi

3.5 Oma Firma

Oma Firma on Hattulan kunnan ja 4H -yhdistyksen yhteisprojekti, jonka avulla nuori voi perustaa kesätyöyrityksen ja työllistää itse itsensä. Nuoret ovat käyneet 4H:n työntekijän sekä Hattulan yrittäjien puheenjohtajan luotsaaman yrittäjyyskurssin syys-kevätlukukauden aikana. Kurssilla nuoret saavat perustiedot yrittämisestä, ohjausta käytännön asioissa, todistuksen sekä mahdollisuuden hyväksi lukea samanlaisen kurssin toisen asteen opinnoissa. Kurssin aikana perustetaan 4H-yritys tai toiminimi ja kun kurssi on käyty nuori saa ensimmäisen osan kunnan ”starttirahasta”. Lokakuun loppuun mennessä nuoret palauttavat selvityksen kesän ajalta ja jos tuottoa on tullut tarpeeksi he saavat toisen puolen ”starttirahasta”.

Etsivän nuorisotyön osuus Oma firma – toiminnassa on olla mukana ideoimassa ja kehittämässä toimintaa. Lisäksi etsivät nuorisotyöntekijät tiedottavat nuoria, mainostavat Oma Firma – toimintaa sekä koordinoivat starttirahan maksamista nuorille. Yritysten toimialat ovat painottuneet mm. pihatöihin, jälleen myyntiin ja maahantuontiin sekä luoviin aloihin kuten esimerkiksi musiikin esittämiseen ja opettamiseen, kuvataiteisiin sekä media-alan tuotantoon.

Lisätietoja:

Anni Knuutila
Etsivä nuorisotyöntekijä
Hattulan kunta
p. 050 3438 556
anni.knuutila@hattula.fi

3.6 Työnjako

Loviisassa kehitetyn nuorten työnjakoviikon aikana nuoret voivat tutustua joka päivä eri työpaikkaan/työtehtäviin tai olla halutessaan koko viikon saman työnantajan palveluksessa. Työnjakoon osallistuvat nuoret kerääntyvät työkoviikon aamuina nuorisotilalle klo 9.30, jossa etsivät nuorisotyöntekijät jakavat työt ja lähettävät nuoret työpaikalle.

Työnjakoviikoksi nuoret saavat nimikoidut passit. Etsivä nuorisotyöntekijä merkitsee passiin aamulla työpaikan, jonne nuori on menossa ja leimaa "puumerkinsä". Työpaikalle ilmoitetaan nuoren tulosta heti kun nuori on lähtenyt kohti työpaikkaa. "Työaika" on klo 10–14 tai lyhempi, miten nuori ja työnantaja sen sopivat. Töiden jälkeen työnantaja leimaa nuoren passin omalla leimallaan tai puumerkillään. Viimeisenä päivänä nuoret saavat todistuksen työnjakoon osallistumisesta. Osa työnjakoviikkoon osallistuneista nuorista on saanut palkallista kesätyötä jo samalle kesälle ja työnjakotodistuksella on ollut painoarvoa seuraavan kesän työpaikkoja hakiessa.

Etsivät nuorisotyöntekijät ovat olleet yhteydessä yrityksiin. Sana työnjakoviikosta on ensimmäisten vuosien jälkeen levinnyt yrittäjien joukossa, koska uudet yrittäjät ovat itse yhteydessä etsivään nuorisotyöhön halutessaan osallistua nuorten työllistämiseen.

Lisätietoja:

Nina Mikvelt
Etsivä nuorisotyöntekijä
Loviisan kaupunki
p. 0440 555 386
nina.mikvelt@loviisa.fi

4 Pienryhmätoiminta

Kärkölässä on kehitetty yhteisöllisyyttä ja itsenäistymistä tukevaa ryhmätoimintaa. Ryhmätoimintaa järjestettiin kymmenen viikon jaksona. Ryhmä toimi suljettuna ryhmänä, johon etsivän nuorisotyön asiakkaista valikoidut nuoret haastateltiin ennen ryhmän käynnistämistä. Ryhmän kaari suunniteltiin yhdessä nuorten kanssa heidän yksilöllisten sekä ryhmälle asetettujen tavoitteiden pohjalta.

Ryhmäkerroilla käytiin läpi muun muassa henkilökohtaisten tavoitteiden asettamista, palautteen antamista ja vastaanottamista sekä oman elämänpiirin avartamista: haettiin haasteita ja itsensä voittamista, omien vahvuusalueiden tiedostamista. Ryhmä toimi nuorille peilinä, jonka kautta oli turvallista tarkastella itseään ja omaa toimintaansa yhteisössä.

Kärkölässä suunniteltiin, toteutettiin ja mallinnettiin itsenäistymistä tukevan ryhmän lisäksi kaksi muuta ryhmämallia; yhdeksäsluokkalaisille tytöille ja nuorille äideille suunnatut ryhmämallit. Moniammatillisena yhteistyönä järjestettiin muun muassa jatko-opintojen suhteen haasteellisessa tilanteessa oleville yhdeksäsluokkalaisille tytöille suunnattua ryhmätoimintaa. Ryhmä toteutettiin yhteistyössä koulun, ehkäisevän perhetyön ja etsivän nuorisotyön kanssa. Lisäksi ehkäisevän perhetyön kanssa suunniteltiin, toteutettiin ja mallinnettiin nuorten äitien ryhmätoimintaa. Tavoitteena oli kartoittaa nuorten äitien mahdollisuuksia ja toiveita jatko-opintoihin ja työllistymiseen liittyen.

Lisätietoja:

Sanna Nevalainen
Etsivä nuorisotyöntekijä
Kärkölän kunta
p. 044 7801 173
sanna.nevalainen@karkola.fi

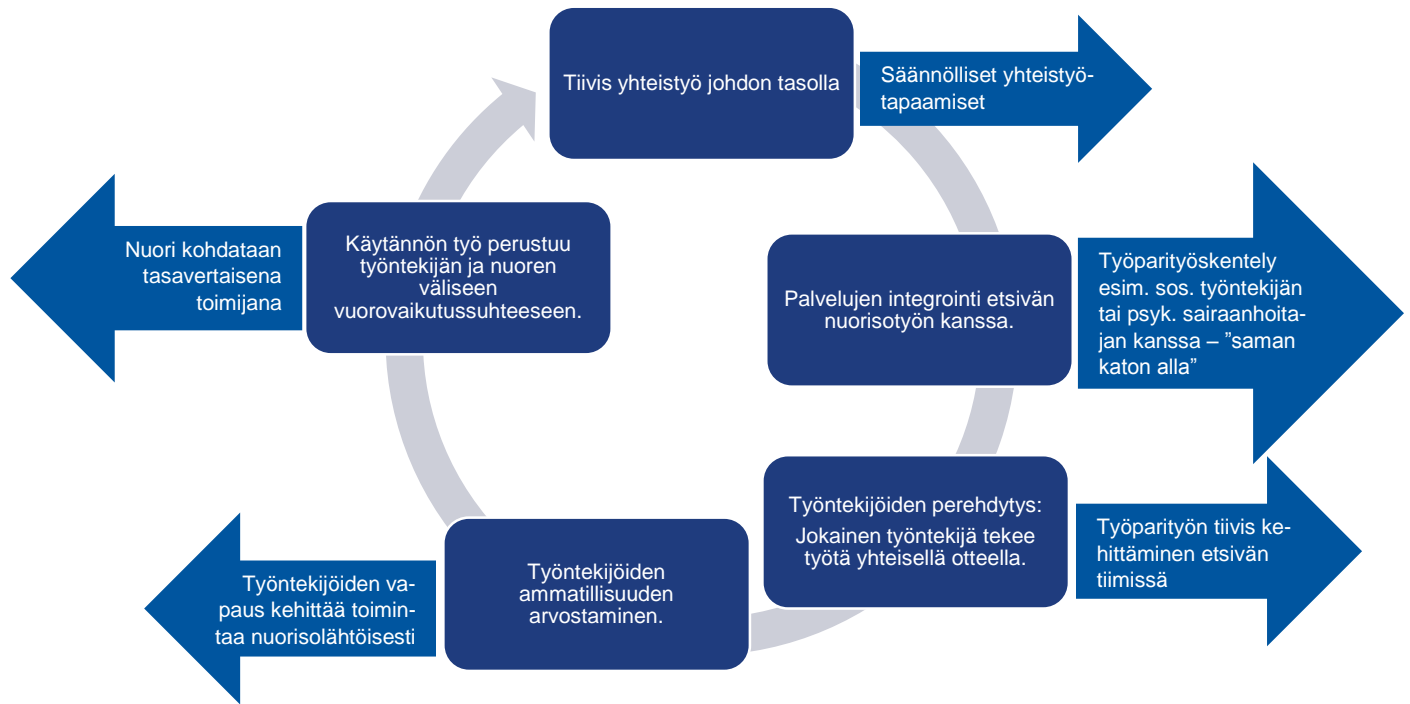
4.1 Sopimukseton valmennus

Hyvinkään-Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiö, Hraksissa on koettu haasteelliseksi nuorten sitoutuminen vapaaehtoisuuteen perustuviin toimintoihin. Hraksissa on kehitetty sopimuksetonta valmennusta vaihtoehtoa pienryhmätoiminnalle. Sopimuksettoman valmennuksen kohderyhmänä ovat esimerkiksi nuoret jotka eivät ole koulussa tai työpajalla. Mukana ovat myös etsivän nuorisotyön ylläpitämä peruskouluryhmätoiminta, joka on kohdennettu oppivelvollisuusiän ylittäneille nuorille, joilla ei vielä ole peruskoulun päättötodistusta.

Lisätietoja:

Anu Mattila
Johtava etsivän nuorisotyön ohjaaja
Hyvinkään-Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiö
p. 040 7609 361
anu.mattila@hraks.fi

5 Vamos – malli: ”Verkostojen voima”

Vamoksen mallissa kaikki lähtee yhteistyöstä ja luottamuksesta. Verkostoyhteistyö nähdään etsivässä nuorisotyössä olennaisena osana ja siihen panostetaan monella eri tasolla. Yhteistyö lähtee johdon tasolta ja yhteistyötahojen kanssa kehitetään työtä säännöllisesti yhdessä, työntekijöiden ammatillisuutta unohtamatta. Käytännössä toimivana on koettu malli, jossa työparityötä tehdään konkreettisesti kaupungin eri toimijoiden kanssa, yhteisissä tiloissa. Tasalaatuisen palvelun takaa pitkälle viety työntekijöiden perehdyttäminen sekä yhteistyö etsivien nuorisotyöntekijöiden kesken. Etsivät nuorisotyöntekijät käyvät

paljon keskustelua keskenään siitä, miten etsivää nuorisotyötä tehdään. *”Olenaisinta ei ole vain se mitä tehdään vaan miten se tehdään.”*

5.1 ”Ainoa hommani on auttaa sinua.”

Vamoksen etsivän nuorisotyön toiminta perustuu erityisesti työotteeseen ja tapaan, jolla nuori kohdataan. Vamoksessa puhutaan ”Välittävän vuorovaikutuksen voimasta” jolla tarkoitetaan sitä, että:

- × Nuori ja työntekijä ovat yhteistyökumppaneita, joiden yhteinen päämäärä on nuoren hyvinvointi ja kasvu.
- × Tärkeintä työssä on arvostava ja välittävä kohtaaminen.
- × Nuorelle on tarjottava kohtaamisen mahdollisuuksia riittävän usein.
- × Prosesissa edetään nuoren ehdoilla, nuoren omaan tahtiin, tosiasioista kuitenkin vaikenematta.
- × Etsivä nuorisotyöntekijä on jokaisella tapaamisella aidosti kiinnostunut nuoren ajatuksista ja hyvinvoinnista – On merkityksellistä, että nuori kokee olevansa arvokas ja tärkeä.
- × Mallin toimivuutta seurataan subjektiivisen hyvinvoinnin muutosta selvittävällä kyselyllä joka teetetään kaikille pitkäkestoisessa suhteessa olleelle nuorelle.

Lisätietoja:

Ville Koikkalainen
Etsivän nuorisotyön esimies
Helsingin diakonissalaitos Vamos
p. 050 5922 554
ville.koikkalainen@hdl.fi

Lähde: Alanen, Olli ja Kotkavuori, Aapo 2014. Välittämisen ammattilaiset. Vamoksen käsikirja etsivään nuorisotyöhön. Helsingin diakonissalaitos.

6 Etsivän nuorisotyön johtaminen

Etelä-Suomen alueella toimiville etsivän nuorisotyön esimiehille järjestettiin yhteinen tilaisuus joulukuussa 2015. Tilaisuudessa esimiehet pohtivat muun muassa, miten etsivää nuorisotyötä tulisi johtaa. Esimiehet summasivat asioita, jotka etsivän nuorisotyön johtamisessa tulisi ainakin muistaa:

1. Nuorisolaki (72/2006, 7 b §) itsessään määrittelee pitkälti sen, mitä etsivä nuorisotyöntekijä tekee ja mitä ei tee.
2. Esimiehen tehtävä on laatia työnkuva yhdessä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa sekä samalla rajata missä yhteistyöverkostoissa etsivän nuorisotyön on hyvä olla mukana. Etsivän työntekijän ajasta pääosan tulee kohdistua nuorten parissa tehtävään työhön. Työryhmiin liittymisessä on hyvä pitää mielessä kysymys: Mikä on etsivän nuorisotyön lisäarvo työryhmässä?
3. Tukeakseen etsivän nuorisotyöntekijän työtä ja jaksamista esimiehen tulee olla läsnä. Se tarkoittaa säännöllisiä palaverieita joissa käydään läpi työhön liittyviä asioita. Myös tavoitettavissa oleminen on tärkeää.
4. Esimiehen pitää ymmärtää, olla selvillä ja otettava selvää etsivän työn työnkuvasta ja haasteista kerrottava ne myös yhteistyökumppaneille.
5. Esimiehen tulee kunnioittaa työntekijän osaamista ja luottaa tämän ammattitaitoon. Esimiehen tulee antaa työntekijälle riittävästi vapautta suunnitella ja kehittää työtä.
6. Yhdessä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa kuntaan tulee luoda selkeät käytänteet ja rakenteet etsivälle nuorisotyölle ja esimerkiksi verkostoyhteistyölle. Rakenteet tulee luoda pysyviksi niin, että ne säilyvät vaikka henkilöt vaihtuisivatkin. Työn tekeminen ja yhteistyö eivät saa henkilöityä.
7. Yhteistyön tulee toimia johtoportaan lähtien saumattomasti. Esimiehen tehtävä on luoda edellytykset sille, että etsivän nuorisotyöntekijän on helppo solmia yhteistyösopimuksia eri toimijoiden kanssa.

”Kuten etsivien, ei esimiehenkään tarvitse osata kaikkea. Esimiehellä ei tarvitse aina olla vastauksia. Tärkeintä on läsnä oleminen, kyky kuunnella sekä halu oppia ja taata työntekijöille hyvät edellytykset tehdä omaa työtään”. (Alanen, O. & Kotkavuori, A., 2014.)

7 Hyödyllisiä vinkkejä, käyttökelpoisia ideoita...

- × **Vaikuttavuuden arviointia nuorten tarinoista:** Forssan alueella seudullinen etsivän nuorisotyön koordinaattori kokoaa nuorten tarinoita hyödynnettävään muotoon.
 - Nuorten elinolojen tarinat
 - Kuinka nuori kohtaa palvelut? – tarinat
 - Ulkopuolisuuden ja siitä vapautumisen tarinat
 - Muutokset nuoruudessa – tarinatJokioinen: Taina Hintsanen, taina.hintsanen@fshky.fi.
- × **Paikalliset nuorisotyöpäivät** kaikille alueella nuorten parissa toimiville, Loviisa: Nina Mikvelt, nina.mikvelt@loviisa.fi
- × **Alueellinen etsivän nuorisotyön verkosto:** Verkosto kokoaa säännöllisesti yhteen Päijät-Hämeen kuntien etsivät nuorisotyöntekijät.
- × **Maestro – kurssi** etsivän nuorisotyön tekijöille (eväitä haasteellisten nuorten kohtaamiseen): Loviisa: Nina Mikvelt, nina.mikvelt@loviisa.fi
- × **Hausjärvi-projekti:** Sosiaalityöntekijä ja etsivä nuorisotyöntekijä käyvät yhdessä läpi kaikki toimeentulotukea hakevat alle 25-vuotiaat nuoret ja etsivän nuorisotyön asiakkuudessa olevat nuoret. Etsivä nuorisotyöntekijä on yhteydessä kaikkiin näihin nuoriin kartoittaakseen heidän tilanteensa. Kartoituksen perusteella selvitetään myös kunnassa ulkopuolisten nuorten määrää ja tilannetta. Hraks: anu.mattila@hraks.fi
- × **Skype-päivystys:** nuorille vaihtoehtoinen tapa olla yhteydessä etsivään nuorisotyöntekijään: Lapinjärvi: Joonas Honkimaa, joonas.honkimaa@lapinjarvi.fi.
- × **TE-toimisto palvelut nuorisotilalta:** Pitkien etäisyyksien ja huonojen julkisten yhteyksien vuoksi TE-toimiston palvelut etsivän nuorisotyön asiakkaille on mahdollista järjestää kunnan nuorisotiloihin: Lapinjärvi: Joonas Honkimaa, joonas.honkimaa@lapinjarvi.fi.
- × **Etsivän blogi:** Ajatuksena kirjoittaa etsivään nuorisotyöhön liittyen enemmän kuin perinteisillä internet-sivuilla. Tällä hetkellä blogista löytyy mm. ”selviytymisopas”, jossa käydään läpi mm. toimeentulotukea. Blogissa etsivä nuorisotyöntekijä on myös ”kääntänyt” joitain TE-toimiston palveluista kertovia tekstejä selkokielelle ja tehnyt ”mindmappeja”. Tavoitteena on kirjoittaa blogiin myös tekstejä nuorille ajankohtaisista aiheista, esimerkkinä: ”Epäonnistumisen pelko”. Lapinjärvi: Joonas Honkimaa, joonas.honkimaa@lapinjarvi.fi.

8 Sovari-mittari

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (TPY) on kehittänyt vuonna 2015 etsivään nuorisotyöhön, työpajatoimintaan ja Nuotta-valmennukseen laadullisen vaikuttavuuden Sovari-mittarit. Sisältöä on työstetty yhteistyössä kentän toimijoiden, valmentautujien, nuorten ja tutkijoiden kanssa.

Mittarin tarkoituksena on tuottaa valtakunnallisesti yhdenmukaista tietoa palvelujen sosiaalisesti vahvistavista vaikutuksista. TPY laatii kyselyiden yhteenvedot valtakunnallisesti ja kuntakohtaisesti. Tietoa voidaan hyödyntää palvelujen vaikuttavuuden osoittamiseksi ja palvelun kehittämiseksi asiakkaiden näkökulmasta.

Sovaria toteutetaan nuorille suunnatulla nettikyselyllä. Nuoret voivat vastata kyselyyn etsivän nuorisotyön tiloissa, kotonaan tai missä tahansa nettiyhteyden äärellä. Mittari edellyttää etsiviltä nuorisotyöntekijöiltä sitoutumista kyselyiden toteuttamiseen.

Sovari-kyselyn teemat etsivässä nuorisotyössä:

- 1 Palvelun arviointi: Tavoitettavuus, Luottamus, Avun ja tuen saaminen.
- 2 Sosiaalisen vahvistumisen arviointi: Itsetunto ja itseluottamus, Sosiaaliset taidot, Arjen asioiden hallinta, Opiskelu- ja työelämävalmiudet, Elämänhallinta ja tavoitteellisuus.
- 3 Taustatiedot (elämäntilanne, palvelunsaanti)

Sovari-mittarit antavat arviointitietoa palvelujen toteutumisesta sekä nuoren sosiaalisesta vahvistumisesta. Arviointimittareilla saadaan kokonaisarvosana etsivän nuorisotyön toteutukselle sekä sanallistetaan palvelun toteutumista. Sosiaalisen vahvistumisen arviointimittarit kertovat, kuinka suuri osa nuorista on kokenut sosiaalista vahvistumista ja millä osa-alueilla sosiaalista vahvistumista on tapahtunut. Lisäksi saadaan tietoa siitä, kuinka hyvin etsivä nuorisotyö vastaa nuorten kokemaan sosiaalisen vahvistumisen tarpeeseen.

Yhteyshenkilö:

Reetta Pietikäinen
Tieto- ja laatupäällikkö
Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
p. 010 279 2723
reetta.pietikainen@tpy.fi